

הצעת חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (תיקון - הגבלות על סרבני גט

במאסר כפייה), התשע"ו-2016 (פ/20/2848) של ח"כ שולי מועלם-רפאלי

- חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995, מסמיך את בתי הדין הרבניים להוציא צו מאסר ולהטיל מגוון הגבלות נוספות על אסיר שהוא סרבן גט, במטרה להביאו למתן גט. הצעת החוק מבקשת להוסיף מספר הגבלות על אלה הקיימות: מניעת השתתפות במסגרת לימודית, שלילת זכאות למזון בכשרות מהדרין, שלילת זכאות לשהייה באגף התורני וכן שלילת חומרי קריאה וכתביה מן האסיר שבבידוד.
- נוכח התופעה החמורה של סרבנות הגט הפוגעת בחירותן של נשים, בזכותן לזוגיות ולעתים אף בזכותן להורות, נקבעו הוראות המאפשרות להטיל הגבלות חמורות על סרבן הגט. נראה כי השתתפות אסיר במסגרת לימודית ושהות באגף התורני אינן זכויות מוקנות ומשכך, שלילתן אינה אלא שלילת הטבה. ואולם, שלילת מזון בכשרות מהדרין ומניעת הכנסת חומר קריאה לאסיר המצוי בבידוד, מעוררות שאלות מורכבות יותר, והכל כפי שיפורט להלן.

רקע כללי

חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995 (להלן – החוק), נחקק בשנת 1995 במטרה להעניק לבתי הדין הרבניים (להלן – בד"ר) כלים אזוריים, העולים בקנה אחד עם עמדת ההלכה, להטלת סנקציות ("צווי הגבלה" בלשון החוק) על סרבני גט. החוק נחקק על רקע תופעה קשה של סרבנות גט הפוגעת בחירותם של גברים ונשים כאחד, בזכותם לזוגיות ובמקרים מסוימים גם בזכותם להורות. החוק מסמיך את בד"ר להורות על מתן צו הגבלה נגד אדם שלא קיים פסק דין של בד"ר בו נקבע כי עליו לתת או לקבל גט, במטרה להביא לקיום פסק הדין.

הגבלות על סרבני גט: החוק מסמיך את בד"ר להגביל זכויות שונות של סרבן הגט, בהן: הזכות לצאת מן הארץ, להחזיק רישיון נהיגה, להתמנות או לשמש במשרה על פי דין, לפתוח או להחזיק חשבון בנק ועוד.¹ נוסף על הגבלות אלה, החוק מסמיך את בד"ר לצוות על מאסר סרבן הגט לתקופה של חמש שנים, אותה ניתן להאריך ובלבד שהתקופה הכוללת לא תעלה על עשר שנים (להלן – מאסר כפייה).² החוק כולל גם הגבלות מיוחדות שניתן להטיל על סרבן גט שהוא אסיר, בין אם הוא מצוי במאסר בשל עבירה שביצע ובין אם בשל סירובו לתת גט.³ בין הגבלות אלה: פגיעה בזכות לקבל חופשה מיוחדת, לקבל ולשלוח מכתבים, לקבל מבקרים, להחזיק חפצים אישיים, לעבוד בבית הסוהר תמורת שכר, לרכוש מצרכים ועוד.⁴ במקרה של מאסר כפייה, החוק מסמיך את בד"ר להורות, בתנאים מסוימים, על החזקת סרבן הגט בבידוד.^{5,6}

¹ סעיפים 2 ו-2א לחוק.

² סעיף 3 לחוק.

³ לעובדת היותו אסיר בעקבות סרבנות הגט משמעות רבה מבחינת הדין הדתי. הוראת מאסר בגין סירוב גט, מעידה על נכונות בד"ר לכפות גט, ממילא, במקרה זה ניתן להפעיל אמצעי לחץ ישירים בלא היסוס.

⁴ סעיף 2(א)(7) לחוק.

⁵ סעיף 3א לחוק.

⁶ כמו כן, חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956 מסמיך את בד"ר לתת צו מאסר (שאינו מוגבל בזמן) או קנס, בכפוף לפיקוח נשיא בית המשפט העליון (הרשאי לבטל את הקנס או המאסר או לשנותם לקולה). סעיף 7א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון) התשט"ז-1956. וכן חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953 מסמיך את בית המשפט המחוזי, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, לתת צו מאסר במקרה שבד"ר הורה על כפיית גירושין. סעיף 6 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953.

פסיקת בד"ר: על פי הדין הדתי, אחד מעיקרי הגירושין הוא ש"אינו מגרש אלא ברצונו".⁷ במקביל, הדין הדתי מסמך את בד"ר להפעיל אמצעים חריפים נגד סרבן הגט. מאחר שכפיית גט שייכת לתחום של גירושין, בו המחוקק העניק לדין האישי – הדתי מעמד ייחודי,⁸ קיימת חשיבות לעמדת הדין הדתי בעניינינו.

כאשר הליכי גירושין בין בני-זוג מתמשכים לאורך תקופה בשל סירוב של אחד מבני-הזוג לגירושין, יכול בד"ר לפסוק על גירושין בלשון של כפייה, חובה או המלצה. ואולם, מן הנתונים שהגיעו לוועדה עולה כי השימוש בצווי מאסר לשם כפיית גט נעשה בצמצום.⁹

עמדת הפסיקה: בפרשת פלוני נ' פלונית¹⁰ שנידונה בפני בית הדין הרבני הגדול, קבע בית הדין, כי בד"ר מוסמך, במטרה להביא לקיום פסק דין המחייב גט, להטיל על סרבן הגט **הגבלות שאינן רשומות בחוק**, זאת במסגרת סמכותו החוקית הייחודית לשפוט ב"עניני גירושין". במסגרת אותה פרשה (פלוני נ' פלונית),¹¹ בית הדין הרבני הגדול דן באותן הגבלות ממש אשר מתבקשת הוספתן במסגרת הצעת החוק שלפנינו. בית הדין **דחה את הערעור**, וראש ההרכב הרב דיכובסקי, קבע כדלקמן:

"בעל זה שמרים ידו בתורת משה ואינו מצייט לדין שפסקו חכמי התורה, אינו בכלל שומרי הדת אשר מנהל בית הסוהר רשאי להטיב עימם ולהאכילם בכשרות מהודרת".
"אין כל הצדקה להושיב סרבני גט דתיים באגף שומרי המצוות שבכלא. כך גם אין מקום להושיב סרבן גט בתא כלא עם סרבן גט אחר, בבחינת "איש לרעהו יאמר חזק". סרבני גט צריכים להיות מוחזקים עם אסירים מן הסוג הקשה ביותר, באופן שתקטן המוטיבציה של סרבן הגט להקשות את עורפו. היינו מוסיפים ואומרים, כי סרבן גט שמשתהה בכלאו למעלה משנה, יש לשכנו באגף האסירים הבטחוניים! (...) **במסגרת בידוד זה, אין לאפשר לסרבן הגט קריאה, כתיבה ובוודאי לא צפיה בטלביזיה. ואם בבידוד עסקינו, צריך שיהיה זה תא צר שיעודד את סרבן הגט להושיט לעצמו את מפתחות הכלא, על ידי מתן הגט לאשתו. (...)** **יש מקום לשקול שלילת הזכות מסרבן גט הנמצא בבידוד לישון על גבי מזרן. יידע סרבן הגט כי בית הכלא אינו בית הבראה! (...)** **מבקשים אנו כי הערותינו לעיל יישקלו, וינתנו הנחיות מינהליות מתאימות. ככל שיש צורך בתיקוני חקיקה נוספים, ראוי שאלו ייעשו. בכלל האמור, יש מקום לבטל את הגבלת עשר השנים למאסר על פי חוק קיום פסקי דין".** (ההדגשות אינן במקור)

סרבן הגט עתר לבג"ץ נגד החלטת בית הדין, ועתירתו נדחתה.¹² בג"ץ אמנם קבע כי החלטות בד"ר להטיל הגבלות שאינן קבועות בחוק, אינן אלא בגדר המלצות, אך לא ראה יסוד להתערב בהגבלות שהורה בית הדין להטיל על סרבן הגט (ובהן שלילת מזון בכשרות מהדריין), ככל שהן עולות בקנה אחד עם נהלי השב"ס. בנוסף, העירו השופטים כי: "לא ראינו במסגרת דיוננו זה לנקוט עמדה ביחס לאפשרות הרחבת האמצעים שניתן להפעיל נגד סרבן גט בכלא באמצעות חקיקה ועניין זה יתברר בוודאי בפני הגורמים המופקדים על החקיקה".

⁷ משנה תורה הלכות גירושין פרק א, הלכות א-ב.

⁸ סעיף 1 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953.

⁹ לפי נתוני שנת 2014 שדווחו לוועדה, ניתנו כ-100 פסקי דין לגירושין המאפשרים מתן צווי הגבלה (לשון כפייה או חובה) כנגד 19 סרבני גט הוצאו צווי מאסר. לפי נתוני שנת 2015 שדווחו לוועדה ניתנו 9 צווי מאסר בסה"כ, וצו אחד של הכנסה לבידוד.

¹⁰ תיק ערעור 1-64-8455 פלוני נ' פלונית (י"ז אלול תשס"ח, 17/09/2008).

¹¹ תיק ערעור 1-64-8455 פלוני נ' פלונית (י"ז אלול תשס"ח, 17/09/2008).

¹² בג"ץ 1677/09 פלוני נ' בה"ד הגדול (פורסם ביום 9.9.2009).

תנאי הכליאה: זכויות האסירים מעוגנות בפקודת בתי-הסוהר [נוסח חדש] התשל"ב-1971 (להלן – הפקודה), ובתקנות בתי-הסוהר, התשל"ח-1978 (להלן – תקנות בתי הסוהר) אשר תוקנו מכוחה.¹³ זכויות וחובות נוספות של אסירים מוסדרות בהוראות שירות בתי-הסוהר ובפקודות נציבות בתי-הסוהר (להלן – פקנ"צ) שמוציא נציב שירות בתי-הסוהר באישור השר לביטחון פנים.

מסגרות לימודיות: בתקנה 47 לתקנות בתי הסוהר נקבע כי "בכל בית סוהר תאורגן ותקויים תכנית של שיעורים - אלא אם הורה הנציב אחרת".

בנוסף, בפקנ"צ 04.55.00 נקבע כי "בכל בית סוהר יפעל רב אשר ייזום, יתכנן ויקיים פעילות דתית לאסירים. פעילות זו תכלול: שעורי יהדות, ימי עיון, סמינרים, אירועי דת, שיחות אישיות וקבוצתיות, הפעלת ספריה תורנית, סיורים לימודיים, פרסום דפי מידע בנושאי יהדות".

"האגף התורני" (אגף לש"מ): הזכאות לשהייה באגף לש"מ הינה בתחום שיקול הדעת של שירות בתי הסוהר ומותנית בעמידה בתנאים שונים המעידים על רמתו הדתית של האסיר. בין היתר, האסיר נדרש להציג חוות דעת של רב בית הסוהר לפיה האסיר מתאים לאגף מבחינת אורח חייו הדתי, וכן להתחייב בכתב לעמוד בדרישות השולחן ערוך על פי קביעת רב בית הסוהר. בנוסף, ועדת הדחות רשאית להמליץ על אי התאמת האסיר לאגף לש"מ אם ההתחייבות הופרה. (פקנ"צ 04.55.00).

זכאות למזון בכשרות מהודרת: הזכאות למזון בכשרות מהודרת מותנית בעמידה בתנאים שונים, בהם, המצאת אישור מרב הקהילה של האסיר המעיד כי הוא "מקפיד הקפדה יתירה על קיום מצוות" ו"עומד בכל דקדוקי ההלכות הכתובות בשולחן ערוך", אישור ועדה מחוזית מטעם שב"ס ועוד. אסיר שהורחק מאגף לש"מ בגין אי התאמה – תפסל זכאותו למזון מהדרין. (פקנ"צ 01.22.00).

זכאות לכלי כתיבה וחומרי קריאה בבידוד: כאמור, חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) מסמיך את בית הדין להורות על החזקת סרבן הגט שהוא אסיר כפייה בבידוד. החקיקה הישראלית מאפשרת את בידודם של עצורים ואסירים דרך שלושה הליכים עיקריים: 1. הפרדת עצורים במהלך ולצרכי חקירה.¹⁴ 2. בידוד כענישה משמעתית.¹⁵ 3. "הפרדה".¹⁶ בהתאם לפקנ"צ 04.14.00, אסיר בבידוד משמעותי זכאי להחזיק ספר דת, עט ונייר.

סמכות שב"ס לפי הדין הקיים: בהתאם לאמור בפקנ"צ,¹⁷ שב"ס מוסמכים לשלול מאסיר את זכאותו לשהות באגף התורני ולמזון בכשרות מהדרין אם הוא אינו מקפיד על קיום מצוות. לפי העולה מבג"ץ בעניין פלוני נ' בה"ד הגדול,¹⁸ שב"ס הפעילו את סמכותם זו כלפי אסיר בשל עובדת היותו סרבן גט.

הוספת הגבלות על סרבני הגט – התיקון המוצע

- מוצע להוסיף להגבלות אותן מוסמך בד"ר להטיל על סרבני הגט השהים במעצר או מאסר, ארבע הגבלות:
- מניעת השתתפות במסגרת לימודית.
 - שלילת זכאות למזון בכשרות מהדרין.

¹³ בפקודה מוסדרים נושאים כגון החזקת אסירים בהפרדה; שליחה וקבלה של דברי דואר; טיפול רפואי באסירים; עבירות משמעת וענישה ועוד. נוסף על הנושאים המופיעים בפקודה מוסדרים בתקנות היבטים של תנאי הכליאה כגון בריאות ותברואה, עבודת האסיר, ביקור אצל אסירים, שירותי חינוך ודת וטיפול משקם.

¹⁴ תקנה 5ב לתקנות בתי הסוהר, התשל"ח-1978.

¹⁵ סעיף 58 לפקודת בתיק הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, ופקנ"צ 04.14.00 "החזקה בבידוד".

¹⁶ סעיף 19ב לפקודת בתיק הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, ופקנ"צ 04.03.00 "החזקת אסירים בהפרדה".

¹⁷ לעיל.

¹⁸ בג"ץ 1677/09 פלוני נ' בה"ד הגדול (פורסם ביום 9.9.2009).

- שלילת זכאות לשהייה באגף התורני (אגף לש"מ).
- החמרת תנאי הבידוד של אסיר במאסר כפיה - שלילת האפשרות להחזיק חומרי קריאה וכתיבה.

נקודות לדיון

(1) מניעת שהייה באגף התורני והשתתפות במסגרת לימודית: נראה שיש להתייחס להשתתפות במסגרת לימודית או לשהייה באגף התורני, כטובות הנאה שאינן בבחינת זכויות מוקנות, ואשר ניתן לשלול אותן. לענין זה, תקנה 19 לתקנות בתי הסוהר קובעת כי "מנהל בית הסוהר רשאי, על-פי כללים שקבע הנציב, להעניק לכלל האסירים או לסוג אסירים או לאסיר מסויים טובות הנאה מעבר לזכויות מוקנות שנקבעו בחיקוק". עוד נקבע כי "מנהל בית הסוהר רשאי, לפי שיקול דעתו, למנוע מאסיר שהתנהגותו איננה טובה או מסוג אסירים בבית הסוהר או מכלל האסירים בבית הסוהר טובות הנאה".¹⁹

(2) שלילת מזון בכשרות "מהדרין": לפי עמדת הרבנות הראשית לישראל ופסיקת בד"ר, לא ניתן להגדיר מזון כשר בכשרות בסיסית כמזון האסור באכילה.²⁰ ואולם, קיימות קבוצות באוכלוסייה הנמנעות לחלוטין ממזון בכשרות רגילה. בקרב קבוצות אלה, לעיתים הפער בין רמות הכשרות השונות כה מודגש, עד שחלק מחברי הקבוצה עלולים להתייחס למזון הכשר בכשרות בסיסית כשווה ערך למזון שאינו כשר כלל. סתירה זו מתחדדת במקרה של סרבן הגט – התפיסה ההלכתית (כפי שהובעה בפסק הדין של בד"ר²¹) רואה בפעולה דתית חלק ממכלול. לפי תפיסה זו, קשה ליישב דרישה למזון בכשרות מהדרין עם עיגון אשה וסירוב לציית לפסקי בד"ר, וספק אם ניתן לראות בדרישתו של סרבן גט לכשרות מהודרת דרישה הלכתית לגיטימית ובעלת ערך דתי.²² ואולם, תפיסה זו עשויה שלא להתיישב עם תפיסתו הסובייקטיבית של סרבן הגט, המתייחס למזון בכשרות בסיסית כמזון האסור באכילה.

פער זה מעלה שאלה עקרונית באשר להיקפו של עיקרון חופש הדת:²³ האם אמונתו הדתית האישית של סרבן הגט נחשבת לרגש דתי הזכאי להגנה, או שיש להתעלם מרגש זה בשל היותו מנוגד לעמדה ההלכתית ה"ממסדית"?²⁴

בכל מקרה, גם אם נקבע ששלילת מזון בכשרות מהדרין מעלה חשש לפגיעה בחופש הדת, יש לבחון האם הפגיעה מידתית.

מחד, ייתכן וניתן להפעיל עליו אמצעי לחץ אחרים, או לקוות שככל שיחלוף הזמן אמצעי הלחץ הקיימים ישפיעו. בנוסף, יש לשאול עד כמה האמצעי – ההגבלה, אךן יקדם את המטרה – שחרור מסורבות הגט מכבליהן. מאידך, הסיורב למתן הגט, פוגע באופן מתמשך בזכויותיה של אשתו לכבוד, לחירות, לזוגיות, להורות ועוד, ונוסף על כך, סרבן הגט מחזיק את מפתחות הכלא בידיו.²⁵

¹⁹ סעיף 19 לתקנות בתי הסוהר, התשל"ח-1978; סעיף 11 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971; פקנ"צ 04.17.00. ²⁰ הרה"ר לישראל עומדת בראש מערך הכשרות ומנפיקה תעודת כשרות למוצרים הכשרים בכשרות הבסיסית; ראה את התייחסות הרב דיכובסקי לבקשת מזון בכשרות מהדרין בתיק ערעור 8455-64-1 פלוגי נ' פלוגי (י"ז אלול תשס"ח, 17/09/2008).

²¹ שם, תיק ערעור 8455-64-1 פלוגי נ' פלוגי (י"ז אלול תשס"ח, 17/09/2008). ²² ראה: בבלי חולין ה עמוד א' "מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בהן בתשובה" ומשמע שאין לקרבנות ערך בפני עצמן (ע"פ הפסוק משלי-כא: "זבח רשעים תועבה", רש"י חולין ה עמוד ב'); בתיק ערעור 8455-64-1 פלוגי נ' פלוגי הרב שלמה דיכובסקי נקט כלפי סרבן הגט המבקש כשרות מהודרת בביטוי: "עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס".

²³ עיקרון חופש הדת הוא מ"עקרונות היסוד של שיטתנו המשפטית" (הנשיא שמגר בע"א 2266/93 פלוגי, קטיין ואח' נ' פלוגי, פ"ד מט (1) 221, 223).

²⁴ בנוסף, יש לברר מה ייחשב לתרבות דתית - האם תרבות דתית תיחשב לכזו רק כאשר היא פעולה דתית המוכרת ככזו לפי עקרונות הדת, או די בכך שהיא קוד חברתי המבוסס על רעיון דתי? ומי מוסמך לקבוע את עקרונות הדת? פוסקי ההלכה? הקבוצה הדתית? וכמה אנשים ייחשבו לקבוצה?

²⁵ בש"פ 4072/12 פלוגי נ' בית הדין הרבני הגדול [פורסם בבנו] (7.4.13).

מוצע לקבל הערכה מבד"ר ומשב"ס ביחס לאפקטיביות ההגבלה. בנוסף, מוצע לבדוק האם ובאיזה אופן עושים כיום שב"ס שימוש בסמכותם לשלול מזון בכשרות מהדרין בשל סרבנות גט. נתונים אלה משמעותיים, הן לבחינת שאלת המידתיות והן לבחינת הצורך בחקיקה.

בנוסף, לצד שאלת הפגיעה האפשרית בחופש הדת, מתעורר חשש שהאסיר יימנע מאכילת מוצרים בכשרות בסיסית. פגיעה בתזונת האסיר מהווה נדבך נוסף בחומרת ההגבלות. מוצע לבדוק האם המוצרים המסופקים על ידי שב"ס לכלל האסירים, כוללים מוצרים בסיסיים הדרושים לבריאות האסיר בכשרות מהדרין, ולמצער, האם בתי הכלא מעמידים למכירה מוצרים משלימים בכשרות זו. (כאמור בסעיף 2(א)(7)(ו) לחוק, בד"ר לא מוסמך למנוע מסרבן הגט מצרכים הדרושים לו לשם שמירה על בריאותו).

(3) הגבלות מגזריות: יש לתת את הדעת על כך שההגבלות השוללות מאדם את הזכות לשהות באגף התורני ולקבל מזון בכשרות מהדרין, מהוות הגבלה כלפי ציבור מסוים ואינן רלוונטיות ביחס לרוב הציבור.

(4) החמרת תנאי הבידוד: כאמור, חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) מסמיך את בית הדין להורות לכלוא את סרבן הגט בבידוד. במשפט הבינלאומי, קיימות הגבלות לעניין החזקה בבידוד של אסירים בשל הסכנה לבריאותו הנפשית של האסיר כתוצאה מהשהות בבידוד. הצעת החוק מבקשת להחמיר את תנאי הבידוד של סרבן הגט ולשלול ממנו אמצעי ביטוי ותעסוקה.²⁶ הגבלה מסוג זה עלולה לגרום לסרבן הגט נזק נפשי. ואולם, יש לקחת בחשבון את העובדה שהחוק מגביל את תקופת הבידוד ל-7 ימים רצופים,²⁷ וכן לבחון את מידתיות ההגבלה לאור זכויותיה של מסורבת הגט, ובהתייחס לכך שמפתחות הכלא בידי סרבן הגט.

לפי הצעת החוק, אדם שבד"ר הורה על החזקתו בבידוד – תישלל אוטומטית זכותו להחזיק בחומרי כתיבה או קריאה, ובד"ר לא מוסמך להורות על בידוד בתנאים קלים מאלה. לאור חומרת ההגבלה, מוצע לקבוע שהסמכות להורות על בידוד בתנאים חמורים, תהא סמכות שברשות וכי יתאפשר לאסיר להכניס ספר דת.²⁸

נוסח נוכחי: "אדם שבית הדין הורה על החזקתו בבידוד לפי סעיפים (א) או (ב), לא יהיה רשאי להחזיק חומרי כתיבה וקריאה".
נוסח מוצע: "בית הדין רשאי להורות שאדם המוחזק בבידוד לפי סעיפים (א) או (ב), לא יהיה רשאי להחזיק אמצעי כתיבה או קריאה, למעט ספר דת".

(5) שלילת חומרי קריאה ואמצעי תקשורת: לבקשת יוזמת הצעת החוק ח"כ שולי מועלם-רפאלי, מוצע להרחיב את ההגבלה בדבר שלילת חומרי קריאה וכתיבה ולהחילה גם על סרבן גט שהוא אסיר שאינו בבידוד. בנוסף, מוצע לשלול מן האסיר גם עשיית שימוש באמצעי תקשורת. מוצע לדון בהשלכות הנובעות מהגבלות כאמור, לבחון את משך הזמן בו ההגבלה תהיה בתוקף, ולקבל את הערכת השב"ס ביחס לאפשרות יישום ההגבלות בכלא.

²⁶ כאשר מדובר באסיר דתי שהתפילות אינן שגורות על פיו, שלילת חומרי קריאה משמעותה גם מניעת האפשרות להתפלל.
²⁷ בד"ר מוסמך להורות על כליאה בבידוד לתקופות נוספות, אך לאסיר תינתן הפסקה בת 7 ימים לפחות בין תקופה לתקופה. ב-2011 הגיש הצוות המיוחד של האו"ם בנושא עינויים דוח ביניים לעצרת הכללית של האו"ם ובו קבע, בין היתר, כי בידוד מעל ל-15 יום הוא בידוד ממושך, ועל כן מהווה עינוי או יחס אכזרי ומשפיל ואסור לפי סעיף 7 לאמנה נגד עינויים.

(http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/66/268)

²⁸ לנוסח זה יתרון נוסף, שכן לאור חששותיהם של בד"ר מ"גט מעושה", שלילת האפשרות להורות על בידוד ללא הגבלה נוספת, עלולה להרתיע את בד"ר מלהורות על החזקת סרבן הגט בבידוד. בהתאם לכך, מתן גמישות לבד"ר בבחירת אמצעי להחזקת תאפשר לדיינים לעשות באמצעי הבידוד שימוש רחב יותר.

תוכנו של צו ההגבלה

2. (א) מבלי לגרוע מסמכותו של בית הדין הרבני לפי סעיף 7 לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות), תשט"ז-1956, רשאי בית הדין הרבני, בצו הגבלה, לפגוע בזכויות המפורטות להלן, כולן או מקצתן, לתקופה ובתנאים שיקבע:

- (1) לצאת מן הארץ;
- (2) לקבל דרכון ישראלי או תעודת מעבר לפי חוק הדרכונים, תשי"ב-1952, להחזיק בהם או להאריך את תוקפם, ובלבד שיהיו תקפים לצורך שיבה לישראל;
- (3) לקבל, להחזיק או לחדש רשיון נהיגה;
- (4) להתמנות, להיבחר או לשמש במשרה על פי דין או במשרה בגוף מבוקר כמשמעו בחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב];
- (5) לעסוק במקצוע שהעיסוק בו מוסדר על פי דין או להפעיל עסק הטעון רישוי או היתר על פי דין;
- (6) לפתוח או להחזיק חשבון בנק או למשוך שיקים מחשבון בנק בדרך של קביעה כי הוא לקוח מוגבל מיוחד, כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981;
- (7) היה האדם שנגדו ניתן צו ההגבלה אסיר או עצור -

(א) לקבל חופשה מיוחדת לפי סעיף 36 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 (להלן - הפקודה);

(ב) לקבל ולשלוח מכתבים, למעט כתבי בי-דין או מכתבים לעורך דינו או מעורך דינו, לטוען רבני או מטוען רבני וכן למבקר המדינה או ממבקר המדינה;

(ג) לקבל מבקרים, פרט לאלה: עורך דין, איש דת, טוען רבני, מבקר רשמי, וכן ילדיו הקטינים של האסיר או העצור שבית משפט או בית דין מוסמך קבע הוראות בדבר ביקוריהם; אין בצו הגבלה שניתן לפי פסקה זו למנוע ממנהל בית סוהר או בית מעצר להתיר ביקור של אדם אצל אסיר או עצור אם שוכנע כי יש בביקור כדי להביא לקיום פסק הדין;

(ד) להחזיק חפצים אישיים בבית הסוהר או בבית המעצר, למעט חפצים הדרושים לשם שמירה על בריאותו ומסמכים הקשורים לחקירתו או למשפטו;

(ה) לעבוד בעבודה אשר משולם בעבודה שכר;

(ו) לקנות מצרכים בבית הסוהר או בבית המעצר למעט מצרכים הדרושים לו לשם שמירה על בריאותו;

(ז) להשתחרר שחרור על-תנאי מנשיאת יתרת תקופת המאסר לפי סעיפים 2 או 3 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001, למעט שחרור כאמור בשל חולניות מתמדת;

(ח) להשתחרר שחרור מינהלי לפי סימן ט' בפרק ב' לפקודה;

(ט) (נמחקה).

(י) להשתתף בכל מסגרת לימודית שמתקיימת בבית הסוהר;

(יא) לקבל אוכל כשר למהדרין;

(יב) לשהות באגף תורני (לש"ם).

(ב) בלי לגרוע מסמכותו של בית הדין הרבני לפי סעיף 7 לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956, ומהוראות סעיף קטן (א), רשאי בית הדין הרבני, בצו הגבלה -

(1) להטיל, על אף האמור בכל דין, עיקול על גמלה או קצבה, המשתלמת על פי חיקוק, למעט גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980 (להלן - גמלת הבטחת הכנסה), לשם גביית חוב מזונות המגיעים על פי פסק דין לאשתו או לילדו של מי שניתן נגדו הצו;

(2) לצוות על תפיסת כל נכס מנכסיו של מי שניתן נגדו הצו, מיטלטלין או מקרקעין, על רישום עיקול עליהם או על מינוי כונס נכסים עליהם, ולהורות לכונס הנכסים מה יעשה בנכס ובפירותיו כל עוד הצו בתוקפו; צו לפי פסקה זו לא יפגע בזכותו של נושה, לרבות כל מי שתלוי במי שניתן נגדו הצו, לרדת לאותם נכסים.

צו הגבלה - עיכוב ושלילה של גמלה או קצבה

2.א (א) נתן בית הדין צו הגבלה כמשמעותו בסעיף 2, והאדם שנגדו ניתן הצו לא קיים את פסק הדין בתוך 30

ימים מיום מתן הצו, רשאי בית הדין, בצו הגבלה, להורות על עיכוב או על שלילה של גמלה או קצבה,

המשתלמת לו על פי חיקוק, לתקופה שלא תעלה של שישה חודשים, ורשאי בית הדין הרבני להאריכה לתקופות נוספות כאמור, והכל כמפורט להלן:

- (1) בחודש הראשון לאחר שניתן צו ההגבלה – עיכוב בשיעור שלא יעלה על 25% מהגמלה או מהקצבה;
 - (2) החל בחודש השני לאחר שניתן צו ההגבלה עיכוב בשיעור שלא יעלה על 50% מהגמלה או מהקצבה;
 - (3) החל בחודש השביעי לאחר שניתן צו ההגבלה לראשונה לפי הוראות סעיף קטן זה – עיכוב או שלילה בשיעור שלא יעלה על 50% מהגמלה או מהקצבה, לרבות שלילת כל הגמלה או הקצבה שעוכבה עד אותו מועד; בית הדין הרבני לא יורה על שלילה של גמלה או קצבה כאמור בפסקה זו, אלא אם כן שוכנע כי לא ניתן להביא לקיום פסק דין של גירושין בדרך אחרת לפי חוק זה ומטעמים שיירשמו.
- (ב) בית הדין הרבני לא יורה על עיכוב או שלילה של גמלת הבטחת הכנסה, אלא אם כן שוכנע כי לא ניתן להביא לקיום פסק דין של גירושין אף בדרך של צו הגבלה לפי סעיף קטן (א), ומטעמים שיירשמו.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכותו של בית הדין הרבני לפי סעיף 7א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956, ומהוראות סעיף 2.

צו הגבלה - מאסר כפיה

- 3.** (א) ציווה בית דין רבני בצו הגבלה לכוף אדם במאסר לציית לפסק הדין (להלן - מאסר כפיה), יחולו הוראות סעיף 6(3) עד (5) לפקודת בזיון בית המשפט, אלא שבמקום "בית משפט שהטיל את המאסר" יראו לצורך חוק זה כאילו נאמר "בית הדין הרבני שנתן את הצו" ויחולו השינויים הנובעים מכך.
- (ב) תקופת מאסר הכפיה לא תעלה על חמש שנים; אולם רשאי בית הדין, אם ראה שהדבר דרוש לקיום פסק הדין, להאריכה מפעם לפעם ובלבד שתקופת מאסר הכפיה הכוללת לא תעלה על עשר שנים.

צו הגבלה - בידוד

- 3א.** (א) נתן בית הדין צו הגבלה לפי סעיף 2(א)(7) נגד אסיר או עצור, והאדם שנגדו ניתן הצו לא קיים את פסק הדין בתוך 30 ימים מיום מתן הצו, רשאי בית הדין להורות בצו הגבלה שהוא יוחזק בבידוד לתקופה שלא תעלה על ארבעה עשר ימים וכל עוד לא קיים את פסק הדין.
- (ב) בית הדין רשאי להורות על בידוד לפי סעיף זה לתקופות נוספות כל עוד לא קיים האדם את פסק הדין, ובלבד שבית הדין ידון בהחלטתו להורות על תקופות בידוד כאמור, לפחות אחת לתשעים ימים.
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו לגבי עצור המוחזק במעצר תקופה שאינה עולה על 3 חודשים.
- (ד) צו הגבלה לפי סעיף זה יבוצע במועד שיקבע מפקד מיתקן הכליאה, סמוך ככל האפשר למועד מתן הצו.
- (ה) אדם שבית הדין הורה על החזקתו בבידוד לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) לא יוחזק בבידוד יותר משבעה ימים ברציפות, ותהיה הפסקה של שבעה ימים בין תקופת בידוד אחת של שבעה ימים רצופים לבין כל תקופת בידוד נוספת.
- (ו) אדם שבית הדין הורה על החזקתו בבידוד לפי סעיפים (א) או (ב) לא יהיה רשאי להחזיק חומרי כתיבה וקריאה.**